

**Advies Natuurwaarden zandwinning en
landschapontwikkeling Langebosch te
Wildervank**

BügelHajema

Plek voor ideeën

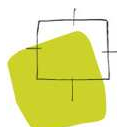
**Advies Natuurwaarden zandwinning en
landschapontwikkeling Langebosch te
Wildervank**

Inhoud

Rapport en bijlagen

7 juli 2010

Projectnummer 253.00.02.74.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	5
1.1	Aanleiding onderzoek	5
1.2	Soortenbescherming	5
1.3	Gebiedsbescherming	6
2	Inleiding	7
2.1	Procedure	7
2.2	Soortenbescherming	7
2.3	Gebiedsbescherming	9
3	Beschrijving van het plangebied en het voornemen	11
4	Natuurwaarden	15
4.1	Beschermde gebieden	15
4.2	Soortenonderzoek	16
4.2.1	Vaatplanten	19
4.2.2	Zoogdieren - vleermuizen	22
4.2.3	Zoogdieren - overige	23
4.2.4	Vogels	25
4.2.5	Amfibieën	26
4.2.6	Reptielen	27
4.2.7	Vissen	27
4.2.8	Dagvlinders	29
4.2.9	Libellen	30
4.2.10	Overige ongewervelde soorten	31
5	Conclusie	33
5.1	Gebiedsbescherming	33
5.2	Soortenbescherming	33
6	Bronnen	37
6.1	Verkennd veldbezoek	37
6.2	Media	37
6.3	Gegevens	38
6.4	Literatuur	38

Bijlagen

Samenvatting

1.1

Aanleiding onderzoek

Er bestaan plannen om aan de zuidzijde van zeilplas Langebosch te Wildervank in de polder Wildervankster Participanten Verlaat niet commerciële zandwinningactiviteiten en landschapontwikkeling uit te voeren. In het kader van de Flora- en faunawet is een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied. Tevens is gekeken naar de effecten op beschermde gebieden in de omgeving.

1.2

Soortenbescherming

Voor de in het kader van de Flora- en faunawet relevante soortengroepen is in tabel A aangegeven of mogelijk verbodsovertredingen worden verwacht en welke vervolgstap dient te worden genomen.

Tabel A. Verbodsovertredingen en vervolgstappen beschermde soorten Flora- en faunawet

Soortengroep	Verbodsovertreding van beschermde soorten in het plangebied	Vervolgstap
Vaatplanten	Zwanenbloem	Geen, hier geldt een vrijstelling voor.
	Brede/Rietorchis	Geen, mits rekening wordt gehouden met de standplaats tijdens de werkzaamheden (zie paragraaf 4.2.1).
Vleermuizen	-	-
Overige zoogdieren	Aardmuis, bunzing, dwergmuis, haas, hermelijn, gewone bosspitsmuis, wezel en woelrat	Geen, hier geldt een vrijstelling voor.
Vogels	Enkele broedvogels	Geen, indien bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen.
Amfibieën	Bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker	Geen, hier geldt een vrijstelling voor.
Reptielen	-	-
Vissen	-	-
Dagvlinders	-	-
Libellen	-	-
Overige soorten	-	-

1.3

Gebiedsbescherming

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen op een ruime afstand (minstens 9 km) van het plangebied, zodat gezien de aard van de ingrepen geen negatieve effecten zijn te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig.

Het dichtstbijzijnde deel van de Ecologische Hoofdstructuur betreft een stroomdal dat op 4 km afstand van het toekomstige zandwinningsgebied ligt. Op grond van de hydrologische omstandigheden en de bodemomstandigheden en de diepte tot waar wordt gegraven, worden geen negatieve effecten op de waterhuishouding van de Ecologische Hoofdstructuur verwacht. Andere negatieve effecten op de Ecologische Hoofdstructuur worden niet verwacht, omdat het plangebied op voldoende afstand hiervan ligt.

De activiteit is op het punt van de gebiedsbescherming van de Ecologische Hoofdstructuur niet in strijd met het POP II van Groningen en het POP van Drenthe.

Op beide punten is het aan het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, om deze visie te bevestigen.

Inleiding 2

2.1

Procedure

Ten behoeve van niet commerciële zandwinning en landschapontwikkeling ten zuiden van de zeilplas Langebosch te Wildervank (gemeente Veendam), dient een bestemmingsplan te worden opgesteld. In dit kader is het conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een onderzoek uit te voeren naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied (soortenbescherming en gebiedsbescherming). Voorliggend rapport geeft dit onderzoek weer.

2.2

Soortenbescherming

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

ZORGPLICHT

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12).

Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel. Deze soorten zijn vermeld op lijsten die zijn gebaseerd op het Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

SOORTENBESCHERMING

BESCHERMINGSREGIMES

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in tabellen (zie ook bijlage 7).

- Algemene soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 1'). Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling voor de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet.
- Overige soorten (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 2'). Voor overige soorten en vogelsoorten geldt eveneens een vrijstelling bij ruimtelijke activiteiten, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten uit tabel 2 ontheffing worden aangevraagd.
- Strikt beschermde soorten. Bijlage 1-soorten van de AMvB 2004 en bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn (in dit rapport aangegeven als 'soorten in tabel 3'). Voor deze soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend. De algemene beleidslijn hierbij is dat de ingrepen zodanig moeten worden gemitigeerd dat er geen effecten zijn te verwachten op het goede voortbestaan van de soort op de locatie van de ingreep.

HABITAT

De Flora- en faunawet beschermt individuele exemplaren van een soort en vaste rust- en verblijfplaatsen van diersoorten. Voor een goede instandhouding van een diersoort zijn echter ook behoud van foerageergebied en migratieroutes nodig. Dat wordt in dit rapport ook meegewogen. Deze aspecten worden in de nieuwe interne handleiding van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook overwogen bij de besluitvorming over ontheffingsverlening.

RODE LIJST

In dit rapport wordt tevens aandacht geschonken aan soorten van de Rode lijst. Hierop staan Nederlandse soorten die bijzondere aandacht nodig hebben. Deze soorten worden bedreigd, zijn zeldzaam of erg kwetsbaar of nemen sterk in aantal af (zie bijlage 6). De Rode lijsten zijn officieel door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna). Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden echter niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen duidelijke juridische status.

2.3

Gebiedsbescherming

Naast het soortenbeleid uit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992) moet op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) ook aandacht worden besteed aan beschermde natuurgebieden uit deze regelgeving. Dit is uitgewerkt in het Natura 2000-beleid. Natura 2000 is het netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die worden beschermd op grond van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De richtlijnen geven aan welke typen natuur en welke soorten precies moeten worden beschermd. De lidstaten wijzen daarvoor speciale beschermingszones aan. In het kader van de Vogelrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangewezen ter bescherming van vogelsoorten vermeld in bijlage I van deze richtlijn, van trekvogels op de Nederlandse Rode lijst en van hun habitat. Deze aanwijzing is in Nederland nagenoeg voltooid. In het kader van de Habitatrichtlijn zijn speciale beschermingszones aangemeld bij de Europese Commissie ter bescherming van leefgebieden vermeld in bijlage I en van planten- en diersoorten vermeld in bijlage II van deze richtlijn. Alle gebieden die zich kwalificeren voor aanmelding zijn op grond van de genoemde richtlijnen beschermd alsof ze al zijn aangewezen.

Onder de oude Natuurbeschermingswet 1967 vielen twee typen gebieden: nationale en beschermde natuurmonumenten en gebieden die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft aangewezen ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen. Per 1 oktober 2005 vallen de Natura 2000-gebieden samen met de twee hiervoor staande typen gebieden onder de Natuurbeschermingswet 1998. Daar waar de beschermde natuurmonumenten samenvallen met een Natura 2000-gebied, verliest het gebied zijn status als beschermd natuurmonument. Voor ingrepen in of in de omgeving van een dergelijk gebied moet door middel van een vooroverleg tussen bevoegd gezag en initiatiefnemer worden ingeschat of er kans is op een significant negatief effect. Wanneer geen wetenschappelijke zekerheid bestaat dat er geen significant negatief effect is, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Indien er mogelijk wel een negatief effect is, maar dit zeker niet significant is, moet een verslechterings- en verstoringstoets worden uitgevoerd. Voor beide toetsen moet de initiatiefnemer de gegevens aanleveren in de vorm van een Natuurbeschermingswetrapport. Het bevoegd gezag toetst deze rapportage op verzoek van de initiatiefnemer. Dit is bijna altijd het college van Gedeputeerde Staten van de provincie. In beginsel verleent het bevoegd gezag alleen een vergunning als zekerheid is verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.

NATUURBESCHERMINGS-
WET

Voor alle gebieden geldt dat ruimtelijke ontwikkelingen worden getoetst aan de vigerende aanwijzingsbesluiten. Dit zijn vaak nog de aanwijzingen als Vogelrichtlijngebied, als beschermd natuurmonument of Staatsnatuurmonument of de aanmelding en voorlopige aanwijzing als Habitatrichtlijngebied. De instandhoudingsdoelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbe-

sluiten en de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden. In het aanwijzingsbesluit en het beheerplan staat vanwege welke soorten en habitatten en om welke reden het gebied is of wordt aangewezen. Deze instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad en in de toekomst aan te wijzen instandhoudingsdoelen mogen niet onmogelijk worden gemaakt.

ECOLOGISCHE HOOFD-
STRUCTUUR

De Ecologische Hoofdstructuur uit de Nota Ruimte (Regeringsbeslissing 2006) en het POP II Groningen geniet een vergelijkbare bescherming. Ingrepen bij deze gebieden worden door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie, getoetst bij een ruimtelijke procedure. De Ecologische Hoofdstructuur mag niet worden aangetast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

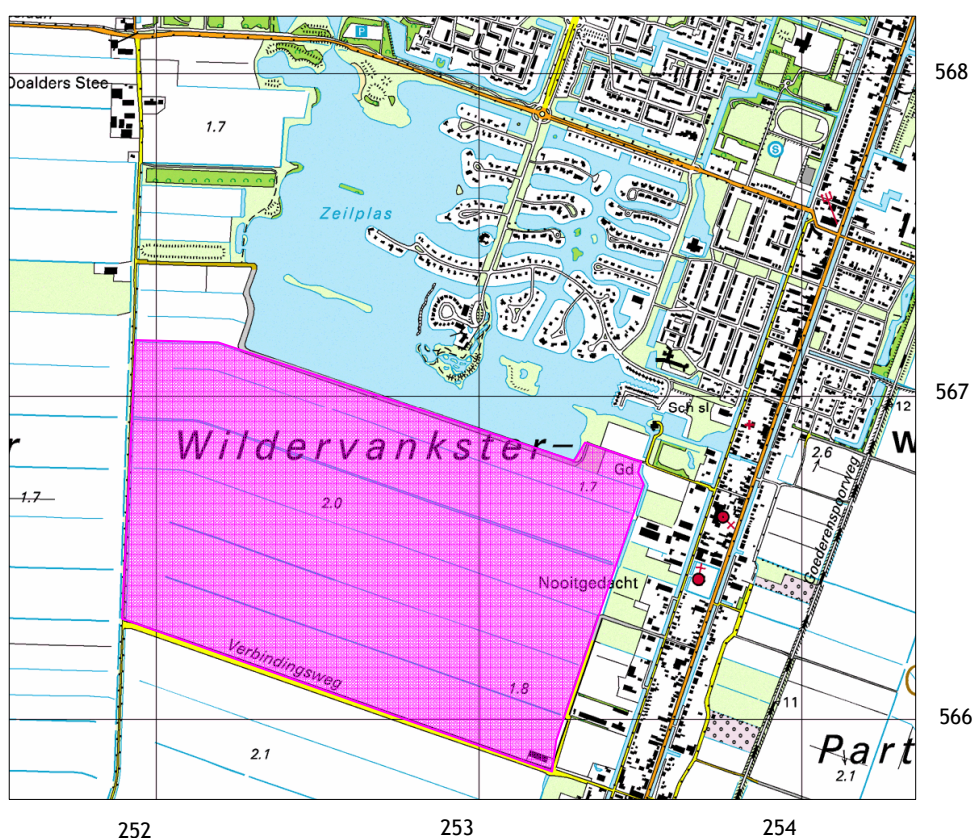
In juli 2007 is door het Rijk en de provincies het beleidskader Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS uitgegeven. Met dit beleidskader kan maatwerk worden geboden. In het beleidskader wordt onder andere een beoordelingskader gegeven (significantie) en wordt aangegeven dat ook externe werking een expliciet te beoordelen effect is.

Beschrijving van het plangebied en het voornemen

3

Het plangebied ligt ten westen van het lintdorp Wildervank en ten zuiden van de zeilplas Langebosch. Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging van het plangebied. Ten zuiden van het plangebied ligt de Verbindingsweg die ten zuidwesten van het plangebied uitkomt op de Borgercompagnieweg. Laatstgenoemde weg loopt langs het westen van het plangebied. Ten oosten van het plangebied ligt een smalle deels verharde weg die een aantal erven ontsluit. Het plangebied bestaat uit akkers, waar op het moment van verkennend veldbezoek suikerbieten en aardappelen werden en waren gerooid. De akkers worden ontwaterd via smalle sloten (wijken) en een bredere sloot die in het oosten van het plangebied uitmonden op een hoofdsloot net buiten het plangebied. Tussen de zeilplas en het akkergebied ligt een smalle semi-verharde weg die van het gemaal richting het westen loopt. In het zuidoosten van het plangebied staat een loods van een boerenbedrijf.

HUIDIGE SITUATIE

Figuur 1. Plangebied (roze), omliggend gebied en kilometerhokken (grijze lijnen)

BODEM EN WATER

De bodemsamenstelling en de grondwaterstand zijn voor veel planten- en diersoorten een bepalende factor voor het voorkomen in een gebied. Volgens de bodemkaart bestaat de bodem van het plangebied voornamelijk uit moerige Eerdgronden die zijn ontstaan in een Veenkoloniaal dek (op zand) en uit moerige Podzolgronden die zijn ontstaan in een Veenkoloniaal dek. De moerige gronden wijzen op een cultuurdek en dus op langdurige agrarische activiteiten. De gemiddelde hoogste grondwaterstand in het plangebied ligt op minder dan 40 cm beneden het maaiveld en de gemiddelde laagste grondwaterstand ligt tussen de 40 cm en 120 cm beneden het maaiveld.

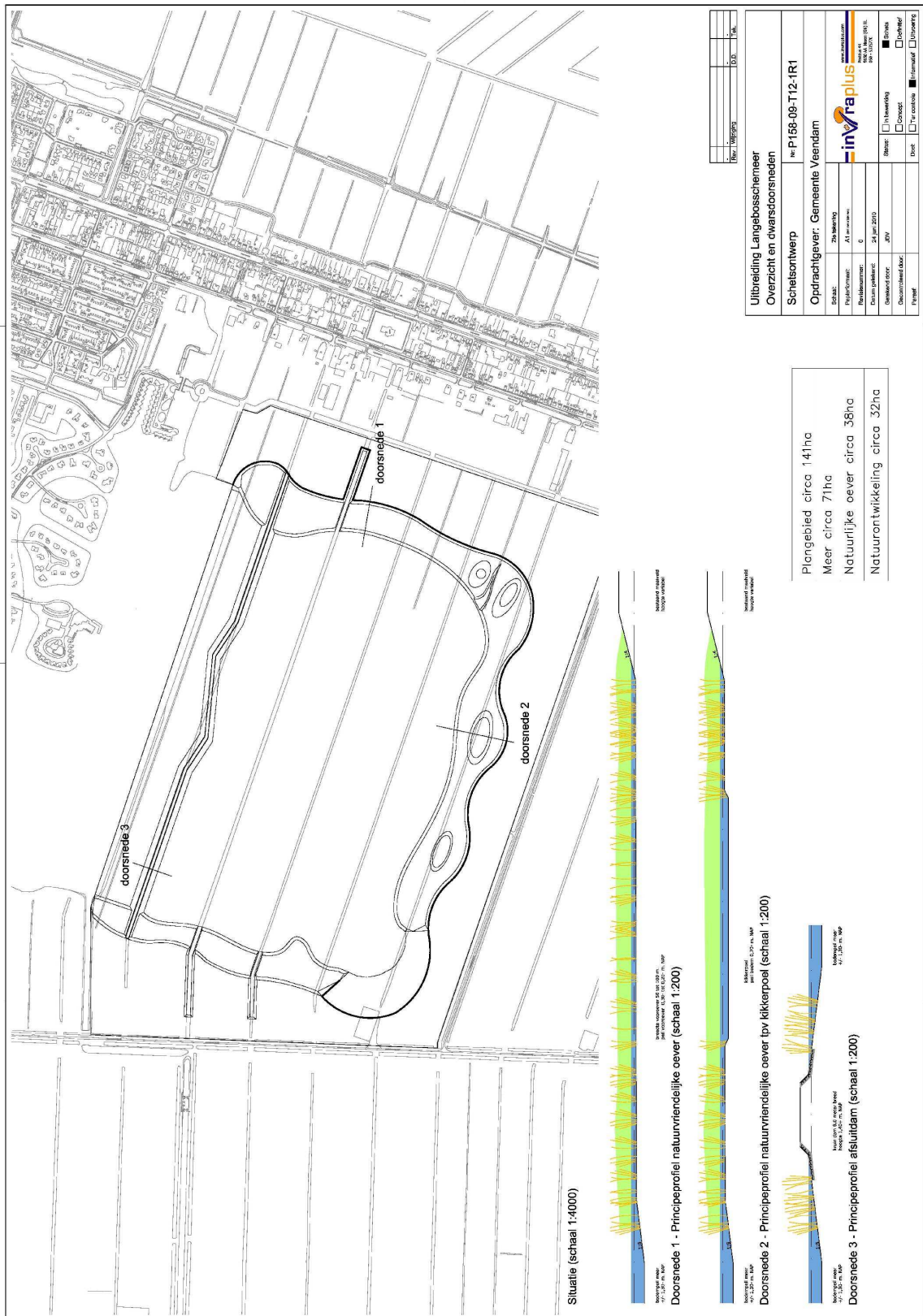
Het plangebied bestaat uit akkerland waarin om de 140 m afwateringssloten (wijken) liggen die aansluiten op een hoofdsloot ten oosten van het plangebied. Deze hoofdsloot wordt afgepompt door een gemaal dat het water naar de zeilplas afvoert. Door dit gereguleerde systeem komen eventuele infiltratie- en kwelaspecten hier amper in de vegetatie en verdere natuurwaarden tot uitdrukking. Uit de Beckeringhkaart van 1781 blijkt dat destijds ten zuiden van het plangebied een veenplas lag met het veenbeekje de Wildervank dat door het plangebied liep. Hierdoor kan er sprake zijn van lokale kwel.

PLANNEN

De voorgenomen plannen zijn op het moment van schrijven nog globaal van aard (zie figuur 2). Op de locatie waar zandwinning gaat plaatsvinden, zal uiteindelijk een plas ontstaan van ongeveer 3 m diep. In eerste instantie zal geen aansluiting met de huidige zeilplas plaatsvinden. Na een jaar of tien zal afhankelijk van de waterkwaliteit alsnog een aansluiting met de zeilplas worden gezocht.

Alvorens de zandwinning kan aanvangen, zal de moerige bovenlaag moeten worden afgegraven. Dit geldt ook voor de bodems van de sloten. De volledige slotenstructuur, zoals die nu aanwezig is, zal verloren gaan.

De oevers van de toekomstige plas zullen een natuurlijke inrichting krijgen. In de zone om de oevers zal landschapsontwikkeling plaatsvinden.

Figuur 2. Schetsontwerp van de zandwinning en landschapontwikkeling Langebosch

4.1

B e s c h e r m d e g e b i e d e n

Het plangebied is geen onderdeel van een gebied dat in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is aangewezen. De dichtstbijzijnde aangewezen gebieden zijn de Natura 2000-gebieden Zuidlaardermeergebied en Drentse Aa-gebied die respectievelijk op een afstand van ongeveer 9 km en 10 km liggen. Het plangebied is geen onderdeel van een gebied uit de Ecologische Hoofdstructuur. Het dichtstbijzijnde gebied dat deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur is het stroomdal van de Hunze dat op een afstand van ongeveer 4 km ligt.

INVENTARISATIE

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen op een ruime afstand van het plangebied en zijn hiervan gescheiden door bebouwing en infrastructuur. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten te verwachten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig.

EFFECTEN

Zandwinningactiviteiten kunnen een effect hebben op de hydrologie in de omgeving. Dit is onder andere afhankelijk van de bodemgesteldheid en de gradienten. Uit de grondwaterkaart van het Waterhuishoudingsplan Oosterrmoersevaart blijkt dat het plangebied in een inzigtgebied ligt. Uit de isohypsenkaart blijkt dat het stroomdal voornamelijk wordt gevoed vanuit de Hondsrug. Door de geringe gradiënt tussen het plangebied en het stroomdal stroomt relatief weinig grondwater en bovendien erg langzaam vanuit het oosten richting het stroomdal. De zandafgraving zal waarschijnlijk niet veel dieper dan 3 m plaatsvinden. Dit is vergelijkbaar met de diepte van de zeilplas. Door de geringe diepte van de zandwinning wordt geen effect op de waterhuishouding van het EHS-gebied verwacht.

De activiteit zal op het punt van de gebiedsbescherming van de Ecologische Hoofdstructuur door het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen waarschijnlijk worden beoordeeld als niet in strijd met het POP II Groningen.

Beide punten kunnen in een vooroverleg worden bevestigd door deze visie voor te leggen aan vertegenwoordigers van het bevoegd gezag. Het is redelijk om te verzoeken dat de bevindingen met het oog op de planologische procedure schriftelijk wordt vastgelegd.

4.2

Soortenonderzoek

LIGGING	<p>Het plangebied ligt voor het grootste deel in de kilometerhokken¹ 252-566, 252-567 en 253-566 en voor een erg klein deel in de kilometerhokken 251-566, 251-567, 252-565, 253-565. Het gehele plangebied ligt in uurhok¹ 12-27. Figuur 1 geeft een overzicht van het plangebied en de omliggende kilometerhokken.</p> <p>In het natuurwaardenonderzoek worden alleen de gegevens uit de kilometerhokken 252-566, 252-567, 253-566 en 253-565 besproken. De overige kilometerhokken leveren geen extra soorteninformatie op. Daarnaast ligt het plangebied slechts voor een zeer klein deel in deze kilometerhokken. De gegevens van deze kilometerhokken zijn dan ook niet bij het onderzoek betrokken.</p>
BESTAANDE INFORMATIE	<p>Voor het soortenonderzoek is Het Natuurloket² geraadpleegd (zie tabel B tot en met tabel E). Via Het Natuurloket zijn vervolgens gegevens van Stichting FLOORON (vaatplanten) opgevraagd. Daarnaast zijn per uurhok waarnemingen verzameld uit de landelijke en provinciale soortenatlassen voor zoogdieren, vleermuizen, broedvogels en vissen. De verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen zijn (tevens) afkomstig uit het Waarnemingenoverzicht 2006 van Stichting RAVON. De verspreidingsgegevens van dagvlinders en libellen zijn afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen' van EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Tot slot zijn de websites, www.waarneming.nl en www.telmee.nl, geraadpleegd. Op deze website worden waarnemingen getoond die voornamelijk door vrijwilligers zijn verzameld. Genoemde websites worden bij de soortenbespreking alleen genoemd indien de waarnemingen een toegevoegde waarde hebben.</p> <p>Enkele verspreidingsgegevens van de hiervoor genoemde bronnen berusten voor een deel op dezelfde waarnemingen. Het verschil tussen deze bronnen ligt in de schaal van weergave en de waarnemingsperiode. De gebruikte gegevens zijn opgenomen in de bijlagen. De gegevens die staan geregistreerd per kilometerhok of per uurhok zijn niet rechtstreeks tot het te onderzoeken plangebied te herleiden. Voor de interpretatie van deze gegevens is ecologische veldkennis noodzakelijk.</p>

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 km bij 5 km gebaseerd op diezelfde verdeling.

² Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Het Natuurloket bezit zelf geen gegevens. Het Natuurloket is een initiatief van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de organisaties binnen de VOFF (www.natuurloket.nl).

Tabel B. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 16 november 2009)

Rapportage voor kilometerhok X:252 / Y:566								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1	1			4	goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren						niet		1997-2007
Broedvogels			1			goed	0%	1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders						niet		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Tabel C. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 16 november 2009)

Rapportage voor kilometerhok X:252 / Y:567								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1	1			5	goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen					1	redelijk	51-100%	1992-2007
Paddestoelen						niet		1992-2007
Zoogdieren	1					slecht		1997-2007
Broedvogels			5		1	slecht	0%	1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën	2					matig		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders					1	goed	0%	1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						goed		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Tabel D. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 16 november 2009)

Rapportage voor kilometerhok X:253 / Y:566								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1				7	goed	-	1991-2007
Mossen						redelijk		1997-2007
Korstmossen						niet		1992-2007
Paddestoelen						slecht		1992-2007
Zoogdieren		1		1		slecht	0%	1997-2007
Broedvogels			1		1	slecht	0%	1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders		1				goed		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen						niet		1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Tabel E. Opgave van Het Natuurloket (d.d. 16 november 2009)

Rapportage voor kilometerhok X:253 / Y:565								
Soortgroep	FF1*	FF23*	FF vogels	Hrl*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1				1	goed	-	1991-2007
Mossen						niet		1997-2007
Korstmossen						redelijk	51-100%	1992-2007
Paddestoelen					3	slecht	0%	1992-2007
Zoogdieren		2		2		slecht	0%	1997-2007
Broedvogels						niet		1996-2007
Watervogels						redelijk	0%	96/97-06/07
Reptielen						niet		1992-2007
Amfibieën						niet		1992-2007
Vissen						niet		1992-2007
Dagvlinders		1				goed		1998-2008
Nachtvlinders						niet		1980-2008
Libellen		1		1	1	redelijk	0%	1993-2007
Sprinkhanen						niet		1993-2007
Overige ongewervelden						niet		1993-2007

Legenda

- FF1 = Flora- en faunawet tabel 1 (vrijstelling)
 FF23 = Flora- en faunawet tabel 2 + 3 (streng beschermd)
 Hrl = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 2 en 4)
 RL = Rode lijst

Volledigheid: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortengroep.

Detail: Met dit percentage wordt aangegeven welk aandeel van alle van dit kilometerhok beschikbare gegevens van rode lijstsoorten en wettelijk beschermde soorten er ook informatie op detailniveau (ten minste op 100 m nauwkeurig) beschikbaar is.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

Donker grijsintint: veld is niet van toepassing.

Het plangebied is begin november 2009 bezocht om een indruk te krijgen van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna (zie paragraaf 6.1). Het verkennend veldbezoek is voor de soortengroepen vissen en vaatplanten niet in een geschikt seizoen uitgevoerd. In aanvulling hierop is voor de soortengroepen vissen en vaatplanten op 28 mei 2010 en 30 juni 2010 aanvullend (veld)onderzoek verricht. Deze aanvullende veldbezoeken zijn in het geschikte seizoen uitgevoerd, wanneer de mogelijk aanwezige beschermde soorten in of nabij het plangebied in dit seizoen actief zijn, reeds bloeien of duidelijk herkenbare bovengrondse delen bezitten

VELDWERK

Met behulp van de kennis over leefgebieden van soorten, de indruk die van het plangebied is verkregen en de beschikbare gegevens is van alle soortengroepen een voldoende beeld ontstaan van het voorkomen van de soorten in het gebied.

4.2.1

Vaatplanten

Volgens de opgave van Het Natuurloket zijn de betreffende kilometerhokken goed onderzocht op het voorkomen van vaatplanten in de periode van 1991 tot en met 2007. Er zijn in de kilometerhokken 252-566 en 252-567 ontheffingsplichtige soorten waargenomen. Gedetailleerde soortengegevens van deze kilometerhokken zijn bij Stichting FLORON opgevraagd. Deze gegevens zijn van na 1992 en zijn verzameld op kilometerhokniveau. Van een enkele rode lijstsoort en de zwaarder beschermde soorten zijn de exacte vindplaatsen bekend. Uit deze gegevens blijkt dat in het verleden de tabel 2-soort rietorchis in het plangebied is waargenomen. Het seizoen waarin het verkennend veldbezoek plaatsvond, is niet geschikt om rietorchis waar te nemen. Op een later tijdstip, tijdens het bloeiseizoen, is nader onderzoek naar het voorkomen van de soortengroep vaatplanten uitgevoerd.

GEGEVENS

Op het moment van het verkennend veldbezoek waren de aardappels op de akkers van het plangebied gerooid en de suikerbieten werden op het moment van dit bezoek gerooid. In het meest zuidwestelijke deel van het plangebied is radijs aangetroffen. Ook zijn in dit deel van het plangebied restanten van maïs aangetroffen. Omdat vlak voor en tijdens het verkennend veldbezoek was c.q. werd gerooid, zijn vooral snelgroeïende akkeronkruiden van een verstoorde bodem, zoals vogelmuur, kaal knopkruid, bijvoet en schrijfkamille op de akkers aangetroffen. Langs de randen van de akkers en de berm van de wegen groeit vegetatie van voedselrijke bodems, als Engels raaigras en kropaar met kruiden als smalle weegbree, veldzuring, zevenblad, duizendblad en kruipende boterbloem. Tevens is hier de grondverbeteraar luzerne gevonden.

INVENTARISATIE

Ten tijde van het verkennend veldbezoek waren de meeste brede sloten in en om het plangebied net geschoond en waren de oevers gemaaid. Langs de oevers en in de sloten groeien soorten van voedselrijke bodems als gele lis, zomprus, pitrus, grote lisdodde, grote egelskop en grote engelwortel. In de bredere sloten in het plangebied groeien soorten van voedselrijk tot zeer voed-

selrijk water als smalle waterpest, haarfonteinkruid, drijvend fonteinkruid, pijlkruid en waterweegbree. Vooral in de smallere sloten groeien soorten van een zeer voedselrijk milieu, zoals riet, moeraskers, bultkroos en op de oevers grote brandnetel.

In de parallelsloot aan de Dwarsweg die net buiten het plangebied ligt, is een aantal exemplaren van de kwelindicator holpijp aangetroffen. Mogelijk is er sprake van lokale kwel. Langs het semi-verharde pad langs de zeilplas groeien aan weerskanten struiken van rode kornoelje, grauwe wilg met hier en daar een lage schietwilg. In de oeverzone van de zeilplas staat voornamelijk riet met kruiden van een voedselrijke bodem, zoals jacobskruiskruid, voederwikke, pitrus en boerenwormkruid. In de berm langs de Borgercompagnieweg staan aan weerskanten zomereiken.

Volgens de gedetailleerde gegevens van Stichting FLORON is in kilometerhok 252-567 de tabel 2-soort steenanjer waargenomen (zie bijlage 1). Deze waarneming is gedaan op een zandige oever aan de westzijde van de zeilplas. Het ging hierbij om slechts een exemplaar. Steenanjer is een soort van graslanden en groeit op zonnige, droge, voedselarme, maar niet al te zure standplaatsen. Veel groeiplaatsen liggen tegenwoordig in bermen en op schrale, zonnige taluds langs watergangen. In het plangebied is een dergelijke standplaats niet aanwezig, waardoor het zeer onwaarschijnlijk is dat de soort hier voorkomt.

Volgens de gegevens van Stichting FLORON is in het uiterste zuiden van het plangebied, in de noordelijke oeverzone van de sloot parallel aan de Verbindingsweg één exemplaar van rietorchis waargenomen. De locatie waar deze plant aangetroffen is, is slechts zeer matig geschikt. Dit geldt ook voor andere oeverzones in het plangebied. Omdat de soort op voorhand niet valt uit te sluiten, is nader onderzoek uitgevoerd.

De tabel 1-soort zwanenbloem is volgens de gegevens van Stichting FLORON in beide kilometerhokken waargenomen. Tijdens het verkennend veldbezoek is een uitgebloeid exemplaar net buiten het plangebied in de sloot parallel aan de Verbindingsweg waargenomen. Het is zeer aannemelijk dat deze soort ook in de watergangen van het plangebied voorkomt. Omdat de meeste sloten waren geschoond en de bloeiperiode van de soort tijdens het verkennend veldbezoek al voorbij was, is deze soort niet in het plangebied aangetroffen ten tijde van dit veldbezoek.

De door Stichting FLORON gemelde rode lijstsoorten moeraswolfsklauw, kale vrouwenmantel, dwergviltkruid en bosdroogbloem zijn soorten van extensief beheerde gebieden, zoals de westrand en de zuidostrand van de zeilplas. In het plangebied vindt intensieve akkerbouw plaats waardoor de genoemde rode lijstsoorten niet in het plangebied zijn te verwachten.

De gemelde rode lijstsoort stomp fonteinkruid komt voor in stilstaand matig voedselarm water. In het plangebied zijn de sloten voedselrijk en er is in veel sloten sprake van stroming. Het voorkomen van deze soort in het plangebied is onwaarschijnlijk. De waargenomen rode lijstsoort spits fonteinkruid is een pionierssoort van recent gegraven sloten. In het plangebied zijn geen recent gegraven sloten aanwezig, waardoor het voorkomen van deze soort in het plangebied niet waarschijnlijk is.

Grote egelskop

Pijlkruid

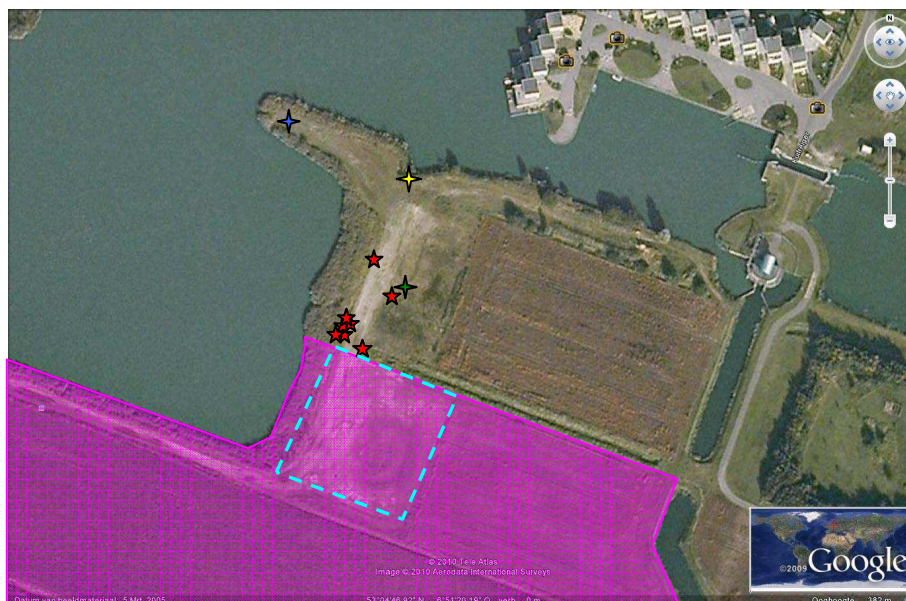
Op 28 mei en 30 juni is aanvullend onderzoek uitgevoerd. Tijdens het aanvullende veldbezoek van 28 mei zijn geen beschermde soorten in of nabij het plangebied aangetroffen. Wel zijn in enkele delen vlak naast de rietkraag tussen de zeilplas en het akkergebied soorten van een matig voedselrijke bodem aangetroffen, zoals echte koekoeksbloem en gewone rolklaver.

AANVULLEND ONDERZOEK

Tijdens het tweede aanvullende onderzoek op 30 juni zijn ten zuidoosten van de zeilplas en ten noorden van het plangebied acht exemplaren rietorchis/brede orchis (*Dactylorhiza majalis*) aangetroffen. Brede orchis en rietorchis zijn ondersoorten van *Dactylorhiza majalis* en zijn mede door hybridisatie moeilijk van elkaar te onderscheiden.

Deze exemplaren zijn op een afstand van slechts 1 m een meter van het plangebied waargenomen (zie figuur 3). Daarnaast zijn in dit deel ook enkele soorten van de Rode lijst aangetroffen. Het betreft moeraswolfsklauw, wondklaver en blauwe knoop. Deze soorten stonden op 10 m tot enkele tientallen meters van het plangebied. Deze soorten indiceren vochtige en matig voedselrijke omstandigheden.

Naast de hiervoor genoemde soorten is ook de tabel 1-soort zwanenbloem op enkele plekken in en nabij het plangebied in de watergangen aangetroffen.

Figuur 3. Vindplaatsen van brede/riet orchis (rode ster) en moeraswolfsklauw (groene ster), wondklaver (gele ster) en blauwe knoop (blauwe ster) nabij het plangebied (noordoost) en potentieel geschikt gebied voor brede/rietorchis in het plangebied (blauwe stippellijn)

EFFECTEN Het gedeelte van het plangebied waar vlakbij de tabel 2-soort brede/rietorchis is aangetroffen, is aangemerkt voor natuurontwikkeling. Het direct aangrenzende deel van het plangebied wordt ook extensief beheerd en kan worden beschouwd als potentieel geschikt voor brede/rietorchis en moeraswolfsklauw (zie figuur 3). Voor natuurontwikkeling is omvorming van dit gedeelte niet nodig, maar voor de aangrenzende landbouwpercelen wel. Tijdens de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de aanwezige orchideeën net buiten het plangebied. Betreding van dit gebied met machines of gebruik van dit gebied als opslag van materieel dient voorkomen te worden. Het is tevens wenselijk dat deze maatregelen voor het potentieel geschikt gebied in het plangebied ook worden genomen, omdat het zeer lang duurt (jaren) voordat aanwezig zaad van brede/rietorchis in de bodem ontkiemt. Door de geplande werkzaamheden gaan mogelijk standplaatsen van de tabel 1-soort zwanenbloem verloren. Voor deze tabel 1-soort geldt in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling.

4.2.2

Zoogdieren - vleermuizen

GEGEVENS Volgens de opgave van Het Natuurloket is kilometerhok 252-566 niet onderzocht en zijn de overige kilometerhokken slecht onderzocht op het voorkomen van zoogdieren in de periode van 1997 tot en met 2007. In de kilometerhokken 253-566 en 253-565 zijn respectievelijk één á twee tabel 2- of 3-soorten aangetroffen die zijn opgenomen in de bijlage van de Habitatrichtlijn. Alle vleermuissoorten staan in tabel 3 van de AMvB 2004 en in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en veel soorten komen voor nabij bebouwing. Zeer waarschijn-

lijk zijn de waarnemingen van vleermuissoorten in de betreffende kilometerhokken. Gezien de ligging en de aard van het plangebied zijn gedetailleerde gegevens niet opgevraagd.

Om informatie over de verspreiding van vleermuissoorten te verkrijgen, is de landelijke vleermuisatlas geraadpleegd. Deze atlas heeft de verspreiding van vleermuissoorten in de periode van 1985 tot 1994 in kaart gebracht op basis van uurhokken. Deze gegevens zijn redelijk verouderd, ongedetailleerd, maar lijken volledig. Deze gegevens geven in combinatie met de indruk die is verkregen van het gebied uit het verkennend veldbezoek een voldoende beeld van de voorkomende vleermuizen en de aanwezige gebiedsfuncties.

Volgens de gegevens van de landelijke zoogdierenatlas zijn in het betreffende uurhok de volgende vijf soorten waargenomen: gewone dwergvleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en de rode lijstsoort laatvlieger.

In het plangebied zijn geen geschikte gebouwen of bomen aanwezig waarin vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben. Het plangebied is zeer open van karakter en bestaat voornamelijk uit akkerland. Enkele grotere minder windgevoelige soorten zoals rosse vleermuis en laatvlieger foerageren mogelijk boven de akkers. Hoogwaardig foerageergebied zijn de monotone akkers echter niet. De Zeilplas net buiten het plangebied is geschikt jachtgebied voor watervleermuis en meervleermuis. De sloten van het plangebied zijn te smal om tot het foerageergebied van meervleermuis te horen. Voor watervleermuis zijn de sloten ook vrij smal en bovendien te weinig beschermd. Ook als vliegroute zullen de sloten niet van betekenis zijn.

Voor gewone dwergvleermuis lijken grote delen van het plangebied te open van karakter. Delen van de onderbroken bomensingel langs de Borgercompagnieweg en de oeverzone van de Zeilplas waar struiken staan zijn wel geschikt foerageergebied voor deze kleine vleermuissoort.

De Borgercompagnieweg verbindt het dorp Eexterveensekanaal met het dorp Borgercompagnie. De bomensingel langs deze weg is op verschillende plekken over een lengte van meer dan 150 meter onderbroken waardoor het geen hoogwaardig onderdeel van de vliegroute van gewone dwergvleermuis en watervleermuis zal zijn.

Door de geplande activiteiten worden geen negatieve effecten op vleermuizen verwacht. Het plangebied is voor geen enkele soort hoogwaardig foerageergebied. Na de activiteiten zal het plangebied voornamelijk uit open water en oeverzones bestaan waardoor de geschiktheid van het plangebied als foerageergebied voor meervleermuis en watervleermuis zal toenemen.

4.2.3

Zoogdieren - overige

Volgens de opgave van Het Natuurloket is kilometerhok 252-566 niet onderzocht en zijn de overige kilometerhokken slecht onderzocht op het voorkomen van zoogdieren in de periode van 1997 tot en met 2007. In de kilometerhokken 253-566 en 253-565 zijn respectievelijk één á twee tabel 2- of 3-soorten aan-

INVENTARISATIE

EFFECTEN

GEGEVENS

getroffen die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn. Het gaat hier waarschijnlijk om vleermuissoorten (zie paragraaf 4.2.2).

Voor het verkrijgen van verspreidingsgegevens van zoogdiersoorten is de landelijke zoogdierenatlas geraadpleegd. Deze atlas heeft de verspreiding van zoogdieren in de periode van 1970 tot 1988 in kaart gebracht op basis van uurhokken. Deze gegevens zijn redelijk verouderd, weinig gedetailleerd, maar lijken redelijk volledig. De bekende gegevens geven in combinatie met het verkennend veldbezoek toch een voldoende beeld voor deze soortengroep.

INVENTARISATIE

Volgens de gegevens van de landelijke zoogdierenatlas komen in het betreffende uurhok 13 soorten zoogdieren voor, waaronder de tabel 2-soort steenmarter, negen tabel 1-soorten en drie niet beschermde soorten (zie bijlage 2). In het plangebied zijn geen geschikte objecten voor verblijfplaatsen van steenmarter aanwezig. Er is weliswaar een loods aanwezig, maar hierin zijn geen geschikte plekken voor een steenmarter om in weg te kruipen. Het plangebied is daarnaast te open om als foerageergebied van steenmarter te dienen. Het plangebied is door de openheid wel geschikt leefgebied voor een van de kleinere marterachtigen en tevens tabel 1-soorten bunzing, hermelijn of wezel. De twee laatstgenoemde soorten staan tevens op de Rode lijst.

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn verse reeënsporen op de akkers en verse molshopen in de bermen aangetroffen. In de bermen en de stroken gras langs de bredere watergangen kunnen veldmuis en de niet binnen het uurhok bekende aardmuis voorkomen. In de rietstrook langs de oever van de zeilplas komen mogelijk de niet binnen het uurhok bekende gewone bosspitsmuis en dwergmuis voor. In de oevers van de watergangen kunnen woelrat en de niet beschermde muskusrat verblijven. Het plangebied is ook geschikt leefgebied voor bosmuis en haas. Mogelijk komt huisspitsmuis voor in de nabijheid van de loods, in het zuidoosten van het plangebied. Het plangebied zal waarschijnlijk voor een klein deel horen tot het foerageergebied van vos.

Aardmuis

Gewone bosspitsmuis

EFFECTEN

Door de geplande ruimtelijke ontwikkelingen worden verblijfplaatsen verstoord of vernietigd van de tabel 1-soorten aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, mol, veldmuis, wezel en woelrat. Tijdens de werkzaamheden kunnen enkele exemplaren worden gedood. Een klein deel van het foerageergebied van ree en vos zal verloren gaan.

Genoemde soorten zijn alle tabel 1-soorten waarvoor in het kader van de ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verboden in artikel 9 tot en met artikel 11 geldt.

De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden in het geheel niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

4.2.4

Vogels

Volgens Het Natuurloket is het kilometerhok 252-566 goed onderzocht, de kilometerhokken 252-567 en 253-566 slecht onderzocht en kilometerhok 253-565 niet onderzocht op het voorkomen van broedvogels in de periode van 1996 tot en met 2007. De kilometerhokken zijn redelijk onderzocht op het voorkomen van watervogels in de winterperiodes van 1996/1997 tot en met 2006/2007. Gezien het geringe aantal waarnemingen en de ligging van het plangebied in open akkergebied nabij de bebouwde kom, hebben deze gegevens geen toegevoegde waarde voor het onderzoek en zijn daarom niet opgevraagd. De gebruikte verspreidingsgegevens van broedvogels zijn afkomstig uit de Atlas van de Nederlandse broedvogels. De gegevens voor deze atlas zijn verzameld in de periode van 1998 tot en met 2000 en worden op uurhokniveau weergegeven. Deze gegevens zijn redelijk recent en volledig, maar erg globaal. Gezien de terreinomstandigheden geven de bekende gegevens, in combinatie met het verkennend veldbezoek, een voldoende beeld van de soortengroep vogels.

GEGEVENS

Volgens de gegevens van de Atlas van de Nederlandse broedvogels zijn in het uurhok 90 soorten waargenomen waaronder 21 rode lijstsoorten (zie bijlage 3). Mogelijk broedt de rode lijstsoort gele kwikstaart in het plangebied. Akkers met suikerbieten zijn echter geen hoogwaardig broedgebied voor deze soort. Voor geen van de overige rode lijstsoorten is geschikt broedbiotoop aanwezig. Voor een aantal rode lijstsoorten, zoals graspieper en kneu, is het plangebied geschikt foerageergebied. Waarschijnlijk foerageren in het broedseizoen de rode lijstsoorten boerenwaluw en huiswaluw boven het plangebied.

INVENTARISATIE

In de huidige situatie is het plangebied door de afwezigheid van kruidenrijke zones geen hoogwaardig broedgebied voor akkervogels. Mogelijk broedt een enkele Kievit of scholekster op de akkers. In de rietstrook langs de zeilplas kunnen rietvogels als rietgors en rietzanger die niet strikt afhankelijk zijn van oud riet tot broeden komen. Ook wilde eend en meerkoet broeden waarschijnlijk in deze oeverzone of in de oeverzones van de overige watergangen.

De akkers van het plangebied zijn geschikt foerageergebied voor algemene soorten als roek, zwarte kraai, stormmeeuw, torenvalk en houtduif. De watergangen zijn geschikt foerageergebied voor algemene watervogels als wilde eend, meerkoet en blauwe reiger.

Tijdens het verkennend veldbezoek is een groep foeragerende nijlgansen op de akkers gezien. Ook zijn hier groepen graspiepers, enkele watersnippen en

OVERWINTERENDE VOGELS

kramsvogels waargenomen. In de watergangen zijn wilde eenden gezien. In de zeilplas net buiten het plangebied zijn naast wilde eend ook krakeend en kuifeend waargenomen.

Het plangebied heeft geen bijzondere waarde voor wintervogels. In de huidige situatie is het plangebied 's winters interessant voor enkele foeragerende zangvogels, zoals kramsvogels en enkele kraaiachtigen.

Wilde eend

Graspieper

Kievit

EFFECTEN In het plangebied komen geen vogels met een jaarrond beschermde nestplaats tot broeden. Aangezien vogels onder andere in het opgaand groen tot broeden komen, dient tijdens de werkzaamheden rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Alle vogels (uitgezonderd exoten) zijn in het broedseizoen beschermd. Men kan er in dit plangebied van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden, als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als voor het broedseizoen wordt begonnen en de werkzaamheden continu voortduren. Bij de tweede optie zal in ieder geval het te verwijderen opgaand groen buiten het broedseizoen moeten worden verwijderd. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustiger broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

4.2.5

Amfibieën

GEGEVENS Volgens Het Natuurloket is het kilometerhok 252-567 matig onderzocht en zijn de overige kilometerhokken niet onderzocht op het voorkomen van amfibieën in de periode van 1992 tot en met 2007. Aangezien geen ontheffingsplichtige soorten zijn waargenomen, zijn gedetailleerde gegevens niet opgevraagd. Verder is het Waarnemingenoverzicht 2006 van de Stichting RAVON geraadpleegd. In het Waarnemingenoverzicht 2006 wordt de verspreiding van amfibieën in de periode van 1997 tot en met 2006 weergegeven op basis van uurhokken. De gegevens zijn vrij recent, maar zijn deels onvolledig en erg globaal. Gezien de aard van het plangebied, geeft het verkennend veldbezoek in combinatie met deze gegevens evenwel een voldoende beeld voor dit onderzoek.

Volgens de gegevens van het waarnemingenoverzicht zijn alleen waarnemingen van gewone pad en het groenekikkercomplex in kilometerhok 252-567 bekend. Het groenekikkercomplex bestaat uit twee soorten namelijk meerkikker (tabel 1) en poelkikker (tabel 3) en de kruising tussen beide soorten, bastaardkikker (tabel 1). Deze soorten zijn in het veld moeilijk van elkaar te onderscheiden. De tabel 3-soort poelkikker is niet in of nabij het plangebied te verwachten, omdat waarnemingen van poelkikker in dit deel van de provincie Groningen zeer schaars zijn en de watergangen in de omgeving en in plangebied niet geschikt zijn voor deze soort. De tabel 1-soorten meerkikker en bastaardkikker zijn wel in de watergangen te verwachten. Naast deze tabel 1-soorten en de waarneming van gewone pad zijn ook de tabel 1-soorten bruine kikker en kleine watersalamander in het plangebied te verwachten. Buiten het voortplantingsseizoen leven bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander op het land. Ze overwinteren in greppels of in holten of onder hout, onder boomwortels of onder stenen. Ze kunnen zich in de sloten voortplanten. Meerkikker en bastaardkikker zijn meer watergebonden soorten die meestal in de bodem van een sloot overwinteren.

INVENTARISATIE

Door de geplande werkzaamheden kunnen zowel volwassen exemplaren als larven en eieren van de tabel 1-soorten bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker worden gedood of vernietigd. De genoemde soorten zijn alle tabel 1-soorten waarvoor in het kader van de ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt. Om zo min mogelijk schade aan te richten, is het wenselijk niet in het voortplantingsseizoen, dat globaal van maart tot juli duurt, te werken of te werken in de winterperiode, dat globaal van oktober tot maart duurt.

EFFECTEN

4.2.6

Reptielen

Over het algemeen bestaat het leefgebied van hagedissen en slangen uit ruige vegetatie die voldoende schuilmogelijkheden biedt en tevens voldoende open is om te kunnen zonnen, zoals overgangen tussen bos en heide en oude heidevelden. Ringslangen zijn gebonden aan waterrijke gebieden met een goede waterkwaliteit.

Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig en derhalve worden geen reptielen in het plangebied verwacht.

4.2.7

Vissen

De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de Vissenatlas Groningen Drenthe. Deze atlas geeft de verspreiding van vissen weer in de periode van 1980 tot en met 2007 op basis van kilometerhokken. Deze gegevens zijn actueel, gedetailleerd, maar lijken niet volledig.

GEGEVENS

Tevens is gebruikgemaakt van het Waarnemingenoverzicht 2007 van Stichting RAVON. Op deze kaarten is de verspreiding van vissen in de periode van 1997 tot en met 2006 weergegeven op basis van uurhokken. Deze gegevens zijn actueel, maar ongedetailleerd en onvolledig.

Aangezien er sloten zullen worden gedempt ten behoeve van de ontwikkeling van het gebied en het voorkomen van beschermde soorten niet kan worden uitgesloten, is aanvullend onderzoek uitgevoerd.

INVENTARISATIE

Volgens de gegevens van de Vissenatlas Groningen Drenthe zijn de niet beschermde soorten brasem, tiendoornige stekelbaars en zeelt in kilometerhok 252-567 waargenomen. Van de overige kilometerhokken zijn geen waarnemingen bekend. Het waarnemingenoverzicht meldt ook de niet beschermde soorten blankvoorn, pos en snoekbaars in het betreffende uurhok.

De watergangen van het plangebied zijn geschikt leefgebied voor tiendoornige stekelbaars. In de bredere watergangen zullen ook algemene soorten als blankvoorn, zeelt en de niet binnen het uurhok bekende baars en snoek voorkomen. Het is daarnaast niet uit te sluiten dat de tabel 2-soort kleine modderkruiper in het plangebied voorkomt. De soort kan in elke sloot worden aangetroffen. Bovendien zijn volgens de website www.telmeel.nl in het uurhok ten zuiden van het uurhok waarin het plangebied ligt waarnemingen van deze vissoort bekend. Om uit te sluiten of aan te tonen dat kleine modderkruiper in het plangebied voorkomt, zijn de watergangen in een geschikt seizoen (april tot en met oktober) bemonsterd.

Snoek

Kleine modderkruiper

AANVULLEND ONDERZOEK

Op 28 mei en 30 juni is aanvullend onderzoek uitgevoerd. Tijdens het aanvullende veldbezoek van 28 mei zijn geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst in of nabij het plangebied aangetroffen. In totaal zijn zes soorten gevangen. De gevangen soorten zijn tiendoornige stekelbaars, blankvoorn, snoek, rietvoorn, zeelt en riviergrondel.

Tijdens het tweede aanvullend veldbezoek zijn vier soorten gevangen namelijk: blankvoorn, snoek, tiendoornige stekelbaars en zeelt. Geen van de gevangen soorten is beschermd of is opgenomen op de Rode lijst.

Opvallend was dat tiendoornige stekelbaars in vrijwel iedere watergang werd gevangen en de overige soorten alleen in de bredere watergangen van en nabij het plangebied. Op basis van het aanvullend onderzoek kan worden geconcludeerd dat het voorkomen van beschermde soorten of soorten van de Rode lijst onwaarschijnlijk is.

Door de geplande ontwikkelingen worden geen negatieve effecten op beschermde soorten of soorten van de Rode lijst verwacht.

EFFECTEN

4.2.8

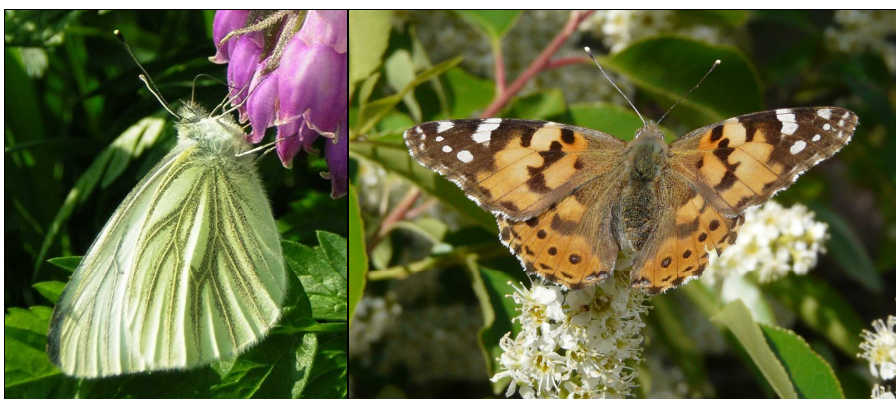
Dagvlinders

Het Natuurloket geeft aan dat kilometerhok 252-566 niet is onderzocht en de overige drie kilometerhokken goed zijn onderzocht op het voorkomen van dagvlinders in periode van 1998 tot en met 2008. In de kilometerhokken 253-566 en 253-565 is een ontheffingplichtige soort waargenomen. Gezien de aard en het gebruik van het plangebied zijn gedetailleerde gegevens niet opgevraagd. Gegevens over de verspreiding van dagvlinders zijn afkomstig uit het Waarnemingenverslag 2007. Dit waarnemingenverslag heeft de verspreiding van dagvlinders in de periode van 1990 tot 2006 weergegeven op basis van uurhokken. Deze gegevens zijn globaal, maar wel actueel en lijken volledig. De bekende gegevens geven in combinatie met de terreingesteldheid, zoals deze is vastgesteld tijdens het verkennend veldbezoek, een voldoende beeld voor deze soortengroep.

GEGEVENS

Volgens de gegevens van het waarnemingenverslag komen in het betreffende uurhok 28 soorten voor waaronder rode lijstsoort bruine vuurvlieder en de tabel 3-soorten en tevens rode lijstsoorten rouwmantel en heideblauwtje (zie bijlage 4). Rouwmantel is in Nederland als standvlinder verdwenen. Rouwmantel kan echter over grote afstanden zwerven. De soort wordt dan ook jaarlijks als zwerver uit omliggende landen, zoals Duitsland, waargenomen. Het voorkomen van deze soort in het plangebied is onwaarschijnlijk. Heideblauwtje is gebonden aan heiden en droge graslanden. Een dergelijk biotoop is in het plangebied niet aanwezig waardoor het voorkomen van deze vlinder in het plangebied onwaarschijnlijk is. Bruine vuurvlieder is gebonden aan heiden en schrale graslanden. Een dergelijk biotoop is in het plangebied niet aanwezig waardoor ook deze soort niet in het plangebied zal voorkomen. De aanwezige kruiden van een voedselrijke bodem en de landbouwgewassen bieden geschikt biotoop aan algemene soorten als distelvlinder, klein geaderd witje en atalanta.

INVENTARISATIE

Klein geaderd witje

Distelvlinder

EFFECTEN	Door de geplande ontwikkelingen worden geen negatieve effecten op beschermde soorten of soorten van de Rode lijst verwacht.
4 . 2 . 9	
Libellen	
GEGEVENS	<p>Volgens Het Natuurloket zijn de kilometerhokken 252-566 en 253-566 niet onderzocht en kilometerhok 253-565 redelijk onderzocht en kilometerhok 252-567 goed onderzocht op het voorkomen van libellen in de periode van 1993 tot en met 2007. In kilometerhok 253-565 is een twee tabel 2- of 3-soort aangetroffen die op de Rode lijst voorkomt en is opgenomen in de bijlage van de Habitatrichtlijn. De raadpleging van de websites waarneming.nl en telmee.nl geeft aan dat het hier gaat om waarnemingen van groene glazenmaker. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van het Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen'. De gegevens van het waarnemingenverslag worden weergegeven op basis van uurhokken uit de periode van 1999 tot en met 2006. Deze gegevens zijn globaal, maar recent en lijken volledig. De gegevens geven in combinatie met de terreingesteldheid, zoals deze is vastgesteld tijdens het verkennend veldbezoek, een voldoende beeld voor deze soortengroep.</p>
INVENTARISATIE	<p>Volgens de gegevens van het waarnemingenverslag komen in het betreffende uurhok 16 soorten voor waarvan geen beschermde soorten of rode lijstsoorten (zie bijlage 5). Volgens de gegevens van Het Natuurloket is in kilometerhok 253-565 groene glazenmaker waargenomen. De waarnemingen op de site waarneming.nl zijn tot op 10 m nauwkeurig ingevoerd. Sinds 2007 zijn in de omgeving van Wildervank met regelmaat waarnemingen van groene glazenmaker gedaan. De waarnemingen van deze libellensoort zijn allemaal afkomstig van nabij het Westerdiep en het Oosterdiep ten noordoosten en oosten van de zeilplas en ten zuiden en zuidoosten van de Verbindingsweg. Dit hangt nauw samen met de waarnemingen van krabbenscheervelden in de omgeving. Groene glazenmaker is afhankelijk van deze plant voor de voortplanting. In het plangebied zijn geen waarnemingen gedaan van krabbenscheer. De sloten van het plangebied worden jaarlijks rigoureus geschoond. Dit is erg nadelig voor deze plant. De aanwezigheid van krabbenscheer en in het bijzonder krabbenscheervelden in het plangebied is onwaarschijnlijk. Het voorkomen van groene glazenmaker in het plangebied is daarmee niet waarschijnlijk. Gezien de staat van de aanwezige watergangen en de voorkomende watervegetatie worden in het plangebied geen beschermde soorten of soorten van de Rode lijst verwacht. In het plangebied is geschikt habitat aanwezig voor enkele algemene soorten als lantaarntje, paardenbijter, gewone oeverlibel en platbuik.</p>

Lantaarntje

Paardenbijter

Door de geplande ontwikkelingen worden geen negatieve effecten op beschermde soorten of soorten van de Rode lijst verwacht

EFFECTEN

4.2.10

Overige ongewervelde soorten

De beschermde kevers en mieren zijn niet in het plangebied te verwachten. De beschermde mierensoorten komen voor in zandige bosgebieden. De oude eikenbomen voor vliegend hert zijn afwezig. Gestreepte waterroofkever is een soort van groot water in laagveen en poelen. Brede geelrandwaterroofkever is een soort van grote, permanent stilstaande wateren. De soort werd als uitgestorven beschouwd, maar in oktober 2005 werd de brede geelrandwaterroofkever herontdekt in Drenthe. Tijdens zoektochten in de afgelopen decennia op allerlei plekken in Nederland is deze waterroofkever verder nooit gevonden. De aanwezigheid van de soort in de zeilplas is onwaarschijnlijk. Juchtleerkever en heldenbok worden binnen Nederland als uitgestorven beschouwd. Ditzelfde geldt waarschijnlijk voor rivierkreeft en Bataafse stroommossel. De wijngaardslak is gebonden aan het voorkomen van mergel.

Door de ontwikkelingen binnen het plangebied zullen geen effecten op beschermde overige ongewervelde soorten optreden.

Conclusie 5

5.1

Gebiedsbescherming

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 liggen op een voldoende afstand van het plangebied, zodat gezien de aard van de ingrepen geen negatieve effecten zijn te verwachten.

De dichtstbijzijnde Ecologische Hoofdstructuur betreft een stroomdal dat op 4 km afstand van het toekomstige zandwinningsgebied ligt. Op grond van de hydrologische en bodemomstandigheden en de diepte tot waarop wordt gegraven, worden geen negatieve effecten op de waterhuishouding van de Ecologische Hoofdstructuur verwacht. Andere negatieve effecten op de Ecologische Hoofdstructuur worden niet verwacht, omdat het plangebied op voldoende afstand hiervan ligt.

Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. De activiteit is op het punt van de gebiedsbescherming van de Ecologische Hoofdstructuur niet in strijd met het POP II Groningen en het POP Drenthe.

Op beide punten is het aan het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, om deze visie te bevestigen.

5.2

Soortenbescherming

Ten aanzien van de soortenbescherming zijn vijf aspecten (van belang in de verdere procedure) in acht genomen:

- nadere inventarisatie;
- niet bedreigde waarden;
- bescherming vogels;
- vrijgestelde soorten;
- ontheffingen.

Van alle soortengroepen is een voldoende beeld verkregen.

Van de volgende soortengroepen worden geen verbodsbepalingen overtreden in het plangebied:

NIET BEDREIGDE WAARDEN

- vleermuizen;
- reptielen;
- vissen;
- dagvlinders;
- libellen;
- overige ongewervelde soorten.

BESCHERMING VOGELS

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Er zijn in of in de omgeving van het plangebied geen permanent bewoonde nesten of belangrijke rust- of foerageergebieden van vogels aanwezig. Mogelijk broeden er enkele vrij algemeen voorkomende soorten in en rond het plangebied. Daarom kan men er in dit plangebied van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of de werkzaamheden voor het broedseizoen worden begonnen en continu voortduren. Als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustigere broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. Indien wordt gekozen voor de tweede optie, moet het opgaand groen ruim voor aanvang van het broedseizoen worden verwijderd.

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

In het plangebied is voor geen enkele soort de goede staat van instandhouding in het geding.

VRIJGESTELDE SOORTEN

In het plangebied komen enkele beschermde soorten voor in de groepen vaatplanten, amfibieën en zoogdieren die worden verstoord door de werkzaamheden. Deze staan in tabel F. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling voor artikel 8 tot en met artikel 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor verstoring van deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. De verboden in de artikelen 9, 10 en 11 gelden niet voor mol, bosmuis en veldmuis. Ook gelden ze niet voor huisspitsmuis als deze zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

Tabel F. Soorten in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>

Uit het aanvullend onderzoek naar vaatplanten blijkt dat net buiten het plangebied de tabel 2-soort brede/rietorchis voorkomt. Indien wordt gewerkt onder voorwaarden (zie paragraaf 4.2.1) hoeft geen ontheffingstraject te worden gevolgd.

MITIGATIE

Bij de ingrepen in het terrein moet zo worden gewerkt dat dieren kunnen vluchten naar andere gebieden. Ten aanzien van de voorkomende amfibieën is het wenselijk niet in het voortplantingsseizoen te werken, dat globaal van maart tot juli duurt, of te werken in de winterperiode, dat globaal van oktober tot maart duurt.

AANBEVELINGEN

Verder is het bevorderen van mantel- en zoomvegetaties met bloem-, bes- en zaaddragende inheemse soorten bevorderlijk voor insecten en de vogelbevolking en daarmee voor de stand van andere vogelsoorten, vleermuizen en amfibieën.

Bronnen

6

6.1

Verkennend veldbezoek

Het gebied is op 10 november 2009 door de heer ing. E.J. Slot. bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Er zijn hierbij plantensoorten genoteerd, maar verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Het was een regenachtige dag met een maximumtemperatuur van 10 °C en een matige zuidwestenwind.

VERKENNEND VELDBE-
ZOEK

Het plangebied en de omgeving hiervan is op 28 mei 2010 door de heer ing. E.J. Slot aanvullend bezocht om het voorkomen van beschermde vaatplanten en vissen te inventariseren. Het was een halfbewolkte dag met een maximumtemperatuur van 16 C en een matige westelijke wind. Ten aanzien van beschermde vaatplanten zijn alle potentiële groeiplaatsen van rietorchis bezocht. Met betrekking tot de beschermde vissoorten is een groot aantal watergangen in en rond het plangebied met behulp van een fijnmazig amfibieënschepnet bemonsterd op het voorkomen van kleine modderkruiper. Alle monsters zijn ter plaatse uitgezocht. De gevangen vissen zijn daarbij gedetermineerd en op de vanglocatie teruggezet.

EERSTE AANVULLEND
VELDBEZOEK

Het plangebied en de omgeving hiervan is op 30 juni 2010 door de heer ing. E.J. Slot wederom aanvullend bezocht om het voorkomen van beschermde vaatplanten en vissen te inventariseren. Het was een bewolkte dag met een maximumtemperatuur van 22°C en een matige zuidoostelijke wind. Ten aanzien van beschermde vaatplanten zijn alle potentiële groeiplaatsen van rietorchis bezocht. Met betrekking tot de beschermde vissoorten is een groot aantal watergangen in en rond het plangebied met behulp van een fijnmazig amfibieënschepnet bemonsterd op het voorkomen van kleine modderkruiper. Alle monsters zijn ter plaatse uitgezocht. De gevangen vissen zijn daarbij gedetermineerd en op de vanglocatie teruggezet.

TWEEDE AANVULLEND
VELDBEZOEK

6.2

Media

- www.natuurloket.nl, overzicht recente en beschikbare gegevens van planten en dieren;
- www.ravon.nl, informatie over (verspreiding) van herpetofauna (waarnemingenoverzicht);
- www.waarneming.nl, verspreidingskaarten van planten en dieren die door vrijwilligers zijn verzameld.

6.3

Gegevens

- Stichting FLORON, Leiden voor gegevens van planten; FlorBase 2K³.

6.4

Literatuur

- Stichting voor Bodemkartering, Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 12 Oost Assen, Wageningen 1977.
- Beringen, R., 2009. Zeilplas Veendam; toelichting bij de floristische verspreidingsgegevens. Rapport 2009.023. Stichting FLORON, Leiden.
- Meijden, R. van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten 2005.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden en A. van Diepenbeek, Zoogdieren van West-Europa, Stichting Uitgeverij KNNV en Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht 1994.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht 1992.
- Molen, van der H., Verspreidingsatlas van de Groninger zoogdieren, Groningen 1993.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers, Atlas van de Nederlandse vleermuizen: Onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht 1997.
- Hustings, F., J.-W. Vergeer, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, Nederlandse fauna deel 5, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2002.
- Stichting RAVON, Waarnemingenoverzicht 2006, RAVON 27, jaargang 9 (3): pagina's 48 tot en met 64.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming, Nederlandse fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2006.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, De Nederlandse libellen (Odonata) - Nederlandse fauna deel 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2002.

³ FlorBase is een bestand met plantensoortwaarnemingen op één keer één kilometerhokniveau. Het bestand bestaat uit gegevens van provincies, particulieren, terreinbeherende organisaties en instituten.

- Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen', EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.
- Brouwer, T., B. Crombaghs, A. Dijkstra, Vissenatlas Groningen Drenthe, Uitgeverij Profiel Bedum, 2008.

B i j l a g e n

1. Vaatplanten
2. Overige zoogdieren
3. Broedvogels
4. Vlinders
5. Libellen
6. Codes Rode lijst
7. Uitleg beschermingsregime

Bijlage 1. Aandachtsoorten vaatplanten in de kilometerhokken 252-566 en 252-567 (FLORON gegevens)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	252-566	252-567		
Bosdroogbloem	x		GE	
Dwergviltkruid	x	x	GE	
Kale vrouwenmantel		x	GE	
Moeraswolfsklauw		x	KW	
Rietorchis	x			Tabel 2
Spits fonteinkruid	x		KW	
Steenanjer		x	KW	
Stomp fonteinkruid	x	x	KW	
Zwanenbloem	x			Tabel 1

Bijlage 2. Overige zoogdieren in het uurhok 12-27 in en rond het plangebied (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Bruine rat	x		
Bunzing	x		Tabel 1
Haas	x		Tabel 1
Hermelijn	x	GE	Tabel 1
Huismuis	x		
Konijn	x		Tabel 1
Mol	x		Tabel 1
Muskusrat	x		
Ree	x		Tabel 1
Steenmarter	z		Tabel 2
Veldmuis	#		Tabel 1
Wezel	x	GE	Tabel 1
Woelrat	#		Tabel 1

x = vangst of vondst

= braakbalvondst

z = zekere veldwaarneming

Bijlage 3. Broedvogels in het uurhok 12-27 in en rond het plangebied (atlas)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Appelvink	w		Vogels
Bergeend	w		Vogels
Blauwborst	z		Vogels
Blauwe Reiger	z		Vogels
Boerenwaluw	w/z	GE	Vogels
Bontbekplevier	w	KW	Vogels
Bonte Vliegenvanger	z		Vogels
Boomklever	w		Vogels
Boomkruiper	w/z		Vogels
Boompieper	w/z		Vogels
Boomvalk	z	KW	Vogels
Bosrietzanger	w/z		Vogels
Braamsluiper	w/z		Vogels
Brilduiker	m	GE	Vogels
Bruine Kiekendief	z		Vogels

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Buidelmees	w		Vogels
Buizerd	m		Vogels
Ekster	w/z		Vogels
Fazant	w/z		Vogels
Fitis	w/z		Vogels
Fuut	z		Vogels
Gaai	w/z		Vogels
Geelgors	w		Vogels
Gekraagde Roodstaart	w		Vogels
Gele Kwikstaart	w/z	GE	Vogels
Gierzwaluw	z		Vogels
Goudhaantje	w/z		Vogels
Goudvink	w		Vogels
Grasmus	w/z		Vogels
Graspieper	w/z	GE	Vogels
Grauwe Vliegenvanger	w/z	GE	Vogels
Groenling	w/z		Vogels
Grote Bonte Specht	w/z		Vogels
Grote Lijster	w/z		Vogels
Heggenmus	w/z		Vogels
Holenduif	w/z		Vogels
Houtduif	w/z		Vogels
Huismus	w/z	GE	Vogels
Huiszwaluw	z	GE	Vogels
Kauw	w/z		Vogels
Kievit	w/z		Vogels
Kleine Karekiet	w/z		Vogels
Kleine Plevier	z		Vogels
Kluut	z		Vogels
Kneu	w/z	GE	Vogels
Knobbelzwaan	z		Vogels
Koekoek	w/z	KW	Vogels
Kokmeeuw	z		Vogels
Koolmees	w/z		Vogels
Kuifeend	z		Vogels
Kwartel	w		Vogels
Matkop	w/z	GE	Vogels
Meerkoet	w/z		Vogels
Merel	w/z		Vogels
Nijlgans	z		Vogels
Oeverzwaluw	z		Vogels
Patrijs	z	KW	Vogels
Pimpelmees	w/z		Vogels
Ransuil	z	KW	Vogels
Rietgors	w/z		Vogels
Ringmus	w/z	GE	Vogels
Roodborst	w/z		Vogels
Roodborsttapuit	z		Vogels
Scholekster	w/z		Vogels
Soepeend	w/z		Vogels

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Sperwer	w		Vogels
Spotvogel	w/z	GE	Vogels
Spreeuw	w/z		Vogels
Sprinkhaanzanger	w		Vogels
Staartmees	w/z		Vogels
Tafeleend	z		Vogels
Tjiftjaf	w/z		Vogels
Torenavalk	m		Vogels
Tuinfluitier	w/z		Vogels
Tureluur	m	GE	Vogels
Turkse Tortel	w/z		Vogels
Veldleeuwerik	w/z	GE	Vogels
Vink	w/z		Vogels
Visdief	z	KW	Vogels
Waterhoen	w/z		Vogels
Wilde Eend	w/z		Vogels
Winterkoning	w/z		Vogels
Witte Kwikstaart	w/z		Vogels
Wulp	z		Vogels
Zanglijster	w/z		Vogels
Zomertaling	w	KW	Vogels
Zomertortel	w	KW	Vogels
Zwarte Kraai	w/z		Vogels
Zwarte Mees	w/z		Vogels
Zwarte Roodstaart	w/z		Vogels
Zwartkop	w/z		Vogels

m = mogelijk

w = waarschijnlijk

z = zeker

Bijlage 4. Vlinders in het uurhok 12-27 in en rond het plangebied (waarnemingenverslag)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Argusvlinder	x	x		
Atalanta	x	x		
Bont zandoogje	x	x		
Boomblauwtje	x	x		
Bruin zandoogje	x	x		
Bruine vuurvvlinder	x	x	KW	
Citroenvlinder	x	x		
Dagpauwoog	x	x		
Dambordje	x			
Eikenpage	x			
Gehakkelde aurelia		x		
Gele luzernevlinder		x		
Groot koolwitje	x	x		
Heideblauwtje	x		GE	Tabel 3 (bijlage 1)
Hooibeestje	x	x		
Icarusblauwtje	x	x		

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Klein geaderd witje	x	x		
Klein koolwitje	x	x		
Kleine vos	x	x		
Kleine vuurvliinder	x	x		
Koevinkje	x	x		
Koningspage	x			
Landkaartje	x	x		
Oranje luzernevlinder		x		
Oranje zandoogje	x	x		
Oranjetipje	x	x		
Rouwmantel	x		VN	Tabel 3 (bijlage 1)
Zwartsprietdikkopje	x	x		

Bijlage 5 . Libellen in het uurhok 12-27 in en rond het plangebied (waarnemingenverslag)

Nederlandse naam	Waarneming		Rode lijst	Beschermingsregime
	1999-2001	2002-2006		
Blauwe glazenmaker	x			
Bloedrode heidelibel	x			
Bruine glazenmaker	x	x		
Gewone pantserjuffer	x			
Grote keizerlibel	x			
Grote roodoogjuffer	x			
Houtpantserjuffer	x			
Kleine roodoogjuffer	x			
Lantaarntje	x			
Paardenbijter	x			
Platbuik		x		
Steenrode heidelibel	x			
Variabele waterjuffer	x			
Vuurjuffer	x			
Watersnuffel	x			
Zwarte heidelibel	x			

Bijlage 6. Codes Rode lijst

BE	Bedreigd
EB	Ernstig Bedreigd
GE	Gevoelig
KW	Kwetsbaar
OG	Onvoldoende Gegevens
NB	Niet Beschouwd, standaardlijstsoort
TNB	Thans Niet Bedreigd
UW	Uitgestorven (wereldschaal)
UWW	In het Wild uitgestorven (wereldschaal)
VN	Verdwenen uit Nederland
VN*	Verdwenen uit Nederland voor 1900
VNW	In het wild verdwenen (Nederland)

Bijlage 7. Uitleg beschermingsregime

Soorten in tabel 1

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als 'Algemene soorten'. Ze zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze 'Algemene soorten' geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld.

Soorten in tabel 2

Dit betreft de soorten die in de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet worden omschreven als 'Overige soorten'. Voor deze 'Overige soorten' geldt, in het kader van de Flora- en faunawet, een vrijstelling mits wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode. Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring (zie hierna). Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten ontheffing worden aangevraagd. Een ontheffing zal worden verleend als:

- er geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
- zorgvuldig wordt gehandeld.

Dit houdt in elk geval in dat de werkzaamheden geen wezenlijke invloed hebben op de soort. Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Verder moet voorafgaand aan de werkzaamheden in redelijkheid alles worden verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat dieren worden gedood of verwond en verblijfplaatsen worden beschadigd. Hierdoor ligt het voor de hand dat in ieder geval buiten het broedseizoen zal moeten worden gewerkt.

Soorten in tabel 3

Dit betreft de soorten die worden genoemd in bijlage 1 van de AMvB 2004 ex artikel 75 van de Flora- en faunawet of in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Ontheffing voor deze soorten wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. Voor verstoring van deze soorten kan slechts ontheffing worden verleend als aan de volgende drie voorwaarden wordt voldaan:

als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
als er geen alternatief is voor de werkzaamheden;

als sprake is van een specifiek in de wet of de AMvB genoemde omstandigheid, bijvoorbeeld de bedreiging van de volksgezondheid of de openbare veiligheid, bestendig gebruik en uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Gedragscodes voor soortenbescherming

Een gedragscode wordt noodzakelijk om van bepaalde vrijstellingen te kunnen gebruikmaken. De code moet door een sector of ondernemer worden opgesteld en worden goedgekeurd door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een gedragscode maakt op systematische wijze duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling kan worden voldaan. Belangrijke elementen hierbij zijn de begrippen 'zorgvuldig handelen' en 'al het redelijke doen' om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Daarbij moet:

- een inventarisatie worden verricht naar beschermde soorten in het plangebied (door een deskundige);
- een plan van aanpak worden opgesteld voor het voorkomen van verstoring van de beschermde soorten;
- tevens een plan van aanpak worden opgesteld om verblijfplaatsen die voor langere periode worden gebruikt, te beschermen;
- bijzondere aandacht worden besteed aan soorten van de Rode lijst, bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de Vogelrichtlijn;

en tot slot:

- mogen geen werkzaamheden worden uitgevoerd die in strijd zijn met de verbodsbepalingen in de voor soorten meest kwetsbare periode.

Vogels

Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting geldt vrijstelling van de verboden als wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode.

Als er geen gedragscode is, moet worden nagegaan of verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden. In dergelijk geval is het mogelijk ontheffing aan te vragen. Men kan ook buiten het broedseizoen werken of starten voor het broedseizoen en de werkzaamheden continu laten voortduren waardoor geen verbodsbepalingen worden overtreden. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Veendam

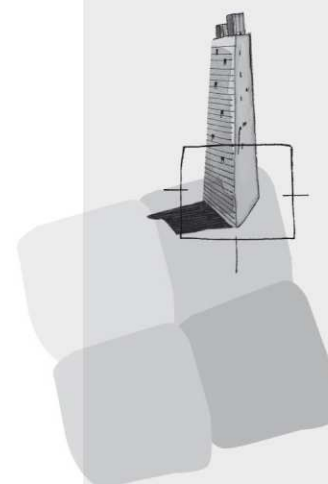
Contactpersoon
De heer G. Marring

Rapport
De heer ing. E.J. Slot
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
Mevrouw drs. H. Vegelin
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
253.00.02.74.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort